

населення на основі регулярної сітки з заданим просторовим дозволом. Подання даних у вигляді регулярної сітки, отриманої на основі первинних даних перепису, дозволяє аналізувати географію явищ незалежно від площі та конфігурації об'єктів адміністративно-територіального поділу (АТП), від змін АТП у часі; дає можливість проводити аналіз у будь-якому масштабі, обмеженому тільки міркуваннями дотримання конфіденційності даних.

Висновки. Підсумувавши позитивні і негативні тенденції проведення процедури перепису населення у різних країнах світу з використанням ГІС, можемо сформулювати окремі рекомендації для України.

Найбільш доцільним і ефективним буде опитування жителів країни за допомогою реєстрації на сайті відповідних статистичних служб. Для цього може бути використаний ідентифікаційний номер платника податків або запит із служби статистики, висланий на електронну пошту респондента, який він має підтвердити шляхом переходу за посиланням.

Застосування ГІС-технологій дає можливість охопити практично все населення, незважаючи на транспортну доступність території проживання респондента, зайнятість та інші фактори.

Список використаних джерел:

1. Перепис населення України: як відбуватиметься та скільки коштуватиме. *Слово і діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/12/10/infografika/suspilstvo/perepys-naseleння-ukrayiny-yak-vidbuvatymetsya-ta-skilky-koshtuvatyme>.
2. Zastavetska L., Zastavetsky T. Foreign experience in the use of SMART-technologies during censuses. Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference. Publishing House "ACCENT". Sofia, Bulgaria. 2019. 69-75.
3. Statistics Division. Demographic Statistics Section United Nations. URL: www.unstats.un.org/unsd/demographic/sources/census/censusdates.htm.
4. The Population and Housing Census in Lithuania is over. SL press release. URL: www.stat.gov.lt/en.

Юськів М.

*магістрант II курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – доц. Заставецький Т. Б.*

ОЦІНКА ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНО- ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Галузь тризму багатьох країн є швидкозростаючим сектором економіки, який приносить стабільні доходи до державного бюджету. Все це дозволяти говорити нам про те, що в Україні туристична сфера розвинена в різних галузях –

медична, спортивна, екстремальна, екскурсійна та релігійна. Це основні 5 напрямків, втім не слід забувати про всі різновиди транспортного та краєзнавчого видів, які набувають популярності щорічно в геометричній прогресії.

Особливо серед всіх рекреаційно-туристичних регіонів країни є Західна Україна. Тут зосереджено всі 5 основних туристичних напрямків, завдяки найкращому фізико- і соціально- та економічно-географічному розташуванню регіону. Беручи до уваги важливість розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу Західної України, важливим є підняття питання актуальності оцінки та використання ресурсів регіону.

Метою статті є: проведення актуального дослідження з оцінювання та питання використання рекреаційно-туристичного потенціалу Західноукраїнського регіону. Визначення структурно-динамічних показників потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристичний регіон Західної України – цитадель історико-культурного та рекреаційно-туристичного життя в Україні. Логічно, що вона продовжує бути одним з найпривабливіших рекреаційних центрів України. Воно й не дивно, оскільки регіон сконцентровує в собі осередки усіх основних туристичних течій світу – медичний, спортивний, екстремальний, екскурсійний та релігійний.

Питання оцінки рівня туристично-рекреаційного потенціалу регіону є ключовим і відіграє важливу роль в економічних та екологічних питаннях. Це лише підкреслює гостроту необхідності подальших досліджень проблеми використання потенціалу природних ресурсів Західної України.

В даному регіоні спостерігається повне домінування Львівської та Івано-Франківської областей. Це цілком передбачувано і легко пояснити – це один із ключових напрямків для всієї країни.

Туристичний ринок України – відверто слабкий у порівнянні з іншими європейськими. Втім, на кожного туриста в Західній Україні знайдеться свій «туристичний рай». Питання оцінки потенціалу регіону продовжує стояти доволі гостро, оскільки вивчене недостатньо.

Західний рекреаційно-туристичний регіон України – територія країни, яка безумовно може похвалитися значним РТП. Загалом ж, часта природно-рекреаційних ресурсів регіону складає практично $\frac{1}{4}$ від загальнодержавного показника. При цьому, $\frac{3}{4}$ себто 80% припадає на ресурси пов'язані з відпочинком та туризмом, решта 20% – ресурси санаторно-курортного лікування.

На туристичному ринку Західну Україну вирізняє:

- значна частка санаторно-курортних закладів (близько 8% загальної кількості), в яких здійснюють лікувальну реабілітацію близько 11% всіх оздоровлених у країні; середній показник використання місць у цих закладах досягає рівня 31-55 %;

- значна частка об'єктів готельного типу (близько 10% від загалу), які приймають близько 8% всіх туристів, які обслуговуються у країні; однак показник використання готельної бази доволі низький (19-22%);

- достатня кількість туроператорів і туристичних агенцій: 8% загальнодержавної кількості; місцеві організації обслуговують нині понад 8% іноземних туристів, які приїжджають в Україну, з них 6% – у Львівській області.

Для багатьох відпочинково-курортних місцевостей, особливо в районі Сколе, Яремча, Дрогобича, Міжгір'я і Сваляви, важливим завданням на майбутнє є збільшення тривалості сезону їх використання і підвищення стандарту рецепційних і допоміжних закладів. Нині близько 10-30% закладів не функціонують або працюють періодично, один або два місяці на рік. Крім того, будівництво деяких курортних і відпочинкових об'єктів триває роками або припиняється.

Є відмінності в територіальній структурі курортних і відпочинкових закладів. У Львівській та Івано-Франківській областях є мережа туристичних місцевостей із значною концентрацією таких об'єктів. У Львівській області це, зокрема, Трускавець (35 закладів), Моршин (18), долина рік Опору та Стрия (Славське), Розточчя (Немирів); в Івано-Франківській – місцевості на території т. зв. Великого Яремча (Яремча, Микуличин і Ворохта), а також Косова, Шешорів і Долини. У Закарпатській області туристично-рецепційна база розосереджена на всій території; значні скупчення санаторно-курортних закладів є тільки в деяких курортах, таких як Поляна, Синяк і Чинадієво, а відпочинкових об'єктів – у долині ріки Уж в Міжгір'ї.

Можна простежити дві основні тенденції у розміщенні нових курортних і відпочинкових об'єктів:

- розташування їх у традиційних курортних центрах і місцевостях, де внаслідок цього поліпшується туристична база та збільшується місткість наявних курортних закладів у результаті їх модернізації і розбудови; це збільшує територіальну концентрацію об'єктів (Трускавець, Славське, Яремча);

- туристичне освоєння зовсім нових територій і місцевостей з високим ресурсним потенціалом і сприятливою доступністю

(Східниця, Поляниця, Берегово).

Західна Україна традиційно приваблює й туристів, які займаються більш спеціалізованими видами туризму: пішим, велосипедним, водним, рибальським, мисливським, верховою їздою й альпінізмом. Загальна довжина піших шляхів становить кількасот кілометрів, проте детальнішої інформації з цього питання немає, крім даних про довжину шляхів на території національних парків і Карпатського біосферного заповідника. Піші траси потребують ознакування. На більшості з них воно цілком відсутнє, або дуже застаріле. Бракує також облаштованих місць для відпочинку: туристичних притулків, куренів, колиб та ін. Особливо це важливо на пішохідних туристичних трасах що ведуть до вершин Черногори та на популярних серед туристів стежках на Полонинському хребті, у Горганах і Бескидах.

Велосипедний туризм користується успіхом тільки декілька останніх років, з поступовим розповсюдженням гірських велосипедів. Кількість бажаючих займатися цим видом туризму, а також пов'язаним з ним активним відпочинком, зростає з року в рік. Пристосованих і ознакованих велосипедних трас ще є надто мало, вони розміщені здебільшого в околицях Сколе і Яремча.

Регіон має значні можливості для розвитку мисливського туризму, необхідними умовами якого є високий ступінь заліснення і багата фауна. Мисливством займаються здебільшого в спеціальних державних і військових лісових господарствах (Розточчя, Сколівські Бескиди, Горгани). Можна отримати ліцензії на полювання на зайця, кабана, оленя та вовка. Мисливські угіддя облаштовано місцями для полювання та мисливськими будиночками. Інформації про кількість вітчизняних й іноземних туристів, які обслуговувалися в окремих господарствах, а також про трофеї, здобуті на полюванні, недостатньо. В багатьох мисливських господарств, щоб отримати дозвіл на полювання, іноземним туристам потрібно чекати декілька років.

Ще однією візитною карткою регіону є культурологічний туризм, який охоплює головні міста з численними історичними та культурними атракціями, а також пам'ятками архітектури. Майже 20% інвестиційних проєктів у трьох областях Західної України мають метою реконструкцію й адаптацію історичних об'єктів.

Щодо розрекламованих у Львівській і Закарпатській області екскурсій замками, то підготовка деяких з них для відвідання та прийому іноземних туристів значно поступається європейським взірцям. Винятком є замки в Олеську та Мукачеве, в інших ж роками тривають реставраційно-модернізаційні роботи. Там немає доступних для огляду експонатів, а прилеглі території не впорядковано. Також

бракує обслуговуючого забезпечення та нічліжно-гастрономічної бази відповідного рівня. Більшість замкових споруд треба пристосувати до комплексного використання: укомплектувати музеї, забезпечити ночівлю та харчування для екскурсантів, розвинути конференційну діяльність. Практичний досвід такої діяльності мають комплекси замково-палацових об'єктів у Польщі та Німеччині.

Важливою складовою культурологічного туризму є сентиментальні подорожі, мета яких полягає у відвіданні етнічних місцевостей: пам'ятних, сакральних, історичних і культурологічних об'єктів, пов'язаних з історією та родинними традиціями різних національних або релігійних груп. Завдяки ініціативам міжнародної спільноти, чимало об'єктів сентиментального туризму в західній Україні доведено до належного стану, отже врятовано пам'ятки й інші культурні цінності.

У регіоні розвивається також пізнавальний природничий туризм (екотуризм) завдяки мережі національних парків і шести ландшафтних та десяткам заказників і пам'яток природи.

Постійною популярністю у туристів, які відвідують території Передкарпаття та Закарпаття, користуються: заказник Скелі Довбуша (Бубнище) і заповідні території – Урицькі скелі, Манявський водоспад, Долина Нарцисів, Центр Європи (Ділове біля Рахова). В останні роки в національних парках підготовлено та модернізовано туристичну інфраструктуру: створено природничі музеї, тематичні стежки (національні парки Яворівський, Карпатський, Ужанський), є можливість відвідання цікавих з природничої та дидактичної точки зору об'єктів. У структурі національних парків особливо потрібними є комплексні центри обслуговування туристів (візит-центри), на зразок тих, що діють в європейських парках. Також необхідно створити мережу стежок і дидактично-екологічних осередків, завдяки яким можна проводити заняття з популяризації заповідних територій. Тут варто скористатися досвідом польських національних парків: Ойцовського і Бещадського.

Є ще одна форма подорожі, про яку варто згадати, – автомобільний туризм. Цьому сприяє прикордонне розташування регіону, державна та міжнародна мережа доріг, а також інтенсивне зростання кількості власників автомобілів за останнє десятиліття. У зв'язку з цим необхідний розвиток придорожньої інфраструктури. За останні роки значно зросла кількість АЗС, станцій обслуговування, мотелів, готелів, барів і кав'ярень. Однак кількість і якість наданих послуг є дуже невідповідними. Зона відпочинку особливо потрібна водіям. Враховуючи розташування регіону на перехресті міжнародної

автомагістралі, придорожня інфраструктура мала б зрости щонайменше в кілька разів, щоб досягти рівня сусідніх країн. Для поживлення міжнародного туризму треба також збільшити кількість пунктів перетину кордону. Згідно стандартів Європейського Союзу один пункт перетину кордону має припадати орієнтовно на 30 км кордону, натомість у прикордонних областях України відстань між ними є у три і навіть чотири рази більшою.

Західні області на українському туристичному ринку мають свою спеціалізацію, яка формується на основі асортименту та рівня послуг, які надаються туристам, а також цінової політики. Туристичний продукт регіону як пакет, що включає відвідання, ночівлю, харчування та транспорт, з одного боку зберіг свою традиційну специфіку, з іншого – набув нових особливостей, пов'язаних з інноваціями, які відображають ресурсний потенціал, а також світовими тенденціями. Традиційні продукти, зокрема, перебування на курортах, перебування на відпочинку, заняття гірськолижним спортом, відвідання пам'яток, тепер доповнено новими, такими як етнічно-сентиментальний (відвідувачі із сусідніх країн й українці, які мешкають за кордоном), конференційний і етнографічний туризм.

У створенні нового, привабливішого іміджу карпатського туристичного продукту беруть участь державні, приватні та громадські суб'єкти господарювання. Лікування на курортах, базою якого є бальнеологічні ресурси відомих курортів Львівської та Закарпатської областей, й далі є найвідомішим марковим продуктом у загальнодержавному та міжнародному масштабах. Продукт пропонують широкому колу осіб, які потребують лікування або реабілітації, особливо захворювань органів травлення та серцево-судинних захворювань. Більшість санаторно-оздоровчих установ пропонує діагностику хвороб й амбулаторне лікування пацієнтів, а також надає послуги ночівлі та харчування. Лікувально-оздоровча зміна триває від 14 до 24 днів. На такий термін видають путівки, які розповсюджують з використанням виробничих і галузевих зв'язків, а також через туристичні фірми, які виступають як посередники.

На Закарпатті необхідно зберегти унікальні лікувальні можливості бальнеологічних центрів шляхом модернізації технічної бази та збільшення спектру рекреаційно-оздоровчих послуг. Також варто активніше просувати курортну продукцію на ринках Східної та Центральної Європи. В Івано-Франківській області було б доцільно розширити мережу лікувальних закладів, що використовують ресурси мінеральних вод Покуття та Горганів, а також забезпечити ширше розповсюдження рекреаційно-оздоровчої продукції, яку пропонують

Яремча та Долина на внутрішній ринок.

На українському та міжнародному ринку є сталий попит на культурологічний і етнографічний продукт. Найбільшою популярністю організованих груп туристів користуються міста з багатою історією та культурою – Жовква, Дрогобич, Коломия, Мукачеве та Хуст, а також замки та монастирі у Львівській і Закарпатській областях.

Список використаних джерел:

1. Заблоцька Р.О. Світовий ринок послуг: Підручник. К.: Знання України, 2003. 280с.
2. Концепція розвитку туризму і курортів в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://tourism.gov.ua/>.
3. Музиченко-Козловська О. В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території: Монографія. Львів: Новий Світ-2000, 2012. 176 с.
4. Романюк С. Туристична галузь України: руїна чи низький старт?. Режим доступу : <http://novosti-turbiznesa.info>.